

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ДОРОЖНИКІВ ПРИ СУМІСНОМ ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ ТА МОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

ЛАПІНА О.І., МАР'ЯНКО Я.Г.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

У вас може бути найкраща ідея у світі, але якщо ви не можете ефективно спілкуватися зі своєю командою та вашими керівниками, ніхто ніколи про це не дізнається. Сучасні студенти відрізняються усвідомленістю цілей та смислів професійного навчання, розумінням важливості відповідати сучасним вимогам професії та прагненням адаптуватися до мінливих життєвих обставин, бажанням та необхідністю практично використовувати отримувані знання у їхньому життєвому контексті. В освітньому процесі стає актуальним завдання не лише здійснювати запити особистості у професійному та іномовному курсі [1, 2], а й враховувати напрями індивідуальної життєвої траєкторії розвитку кожного студента.

Останнім часом, незважаючи на те, що навчальним планом передбачено вивчення іноземної мови студентами першого (бакалаврського) та другого (магістерського) освітніх рівнів за профілізацією “Автомобільні дороги та аеродроми”, зросла кількість індивідуальних запитів на поглиблене вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Студенти вважають, що для здійснення успішної кар'єри в обраній дорожній галузі, вирішення індивідуальних життєвих завдань чи здобуття академічного ступеня їм необхідні поглиблені знання професійного та ситуативного спілкування іноземною мовою. Наприклад, для успішного розв'язання проблем у професійній та академічній діяльності, для здійснення інноваційних вишукувань, для роботи в аеропортах або для висловлювання власної думки. У цих випадках оволодіння професією інтегрується з оволодінням іноземною мовою.

Для реалізації індивідуальних запитів студентів у професійному поглибленому вивченні англійської мови в академії на кафедрі автомобільних доріг та аеродромів спільно з кафедрою іноземних мов створено та працює науково-творчій гурток (Далі – НТГ) під назвою “Особливості англійської інтерпретації основних термінів та понять у дорожній галузі”. Під сумісним науковим керівництвом к.т.н., доц. Лапіна О. І. та к.ф.н., доц. Мар'янка Я. Г. поєднується досвід спеціаліста у дорожній галузі та спеціаліста у галузі викладання англійської мови. Учасниками НТГ є студенти-шляховики різних курсів. Робота гуртка відбувається двома мовами — українською та

англійською (bilingual interaction).

Освітня діяльність за навчальним планом орієнтує студентів-дорожників не тільки на оволодіння професією та здійснення професійної діяльності, але й на продовження освіти в іншомовному середовищі, досягнення інших особисто значущих перспектив. Через бажання успішно конкурувати на ринку праці, а також реалізувати себе як особистість, у окремих студентів з'являються особисті замовлення на освітні послуги. Шляхом анкетування студентів виявлені індивідуальні запити, що дозволило визначити сумісні цілі, зміст та форму роботи НТГ, яки орієнтовані на:

- *content learning* (зміст навчання за професійним матеріалом);
- *information processing* (викладання інформації англійською мовою);
- *context learning* (оволодіння мовою здійснюється в професійному та культурному контексті);
- *activity theory* (оволодіння мовою здійснюється, як оволодіння професійною діяльністю);
- *input – output specificity* (як вихідні дані студентам пропонується професійна та мовна інформація, а програмним результатом навчання очікуються професійні та мовні вміння/компетенції).

План роботи гуртка складений з урахуванням потреб дорожньо-будівельної діяльності та конкретних умінь, з орієнтацією на загальні професійні теми англійською мовою. Базуючись на спільних цілях професійної та мовної підготовки, план роботи гуртка включає серію спеціально відібраних професійних та мовних кейсів.

До професійних “кейсів” входять наступні теми:

- проектування, будівництво, експлуатація автодоріг та аеродромів;
- штучні споруди на дорогах;
- інноваційні, ресурсозберігаючі, природоохоронні технології;
- безпека та організація руху;
- техніка безпеки та охорона праці;
- вітчизняна та зарубіжна нормативна література у дорожній галузі;

До мовних кейсів входять наступні теми:

- граматичні структури загального вживання (*structural syllabus*);
- мовні функції загального комунікативного призначення (*functional syllabus*);
- терміни та визначення українською та англійською мовою (*terms*);
- граматика обраного учнями жанру, наприклад, наукової статті, ділового листа (*genre syllabus*);
- переваги мовної діяльності, наприклад, усне спілкування або написання наукових статей, читання спеціальної літератури або інструкцій з проектної

документації автомобільних доріг (*skills syllabus*);

- завдання спеціального спілкування та, серед них, “розмова з підлеглим/начальником”, “науковий дискус”, “підготовка презентацій”, “ділове листування”, “спілкування телефоном” (*task syllabus*).

Особливу роль в розробці плану роботи НТГ має культурний компонент змісту навчання. Наприклад, робота шляховика в європейських країнах істотно залежить від культурних особливостей побуту, різноманітності машин та механізмів, технології будівництва, графічних програм, якості роботи та способів оплати. У плані гуртка передбачено ознайомлення з такими темами.

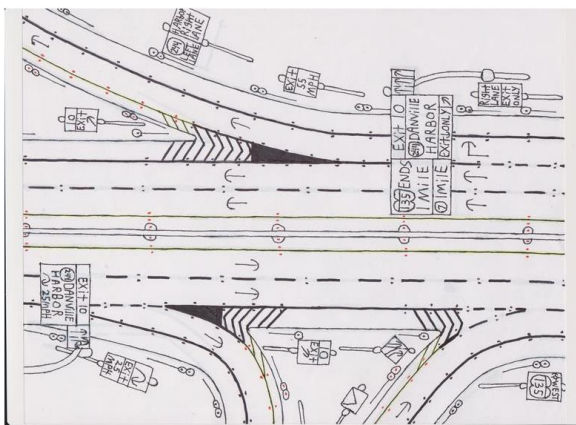
Одним із видів роботи гуртка є індивідуальні запити студентів. Наприклад, підготовка до наукової конференції студентів, написання науково-дослідної роботи, редагування статті. Індивідуальні запити студентів мало передбачувані. У їх реалізації керівники та студенти стають рівноправними партнерами, у кожного з яких є своя галузь професійних знань та впевненості. Різноманітність та розмаїтість таких запитів залежить від широти і глибини занурення майбутніх професіоналів у свою спеціальну діяльність, а також від повноти їхньої особистісної самореалізації та рівня домагань у професії.

У зв'язку із цим перед керівниками НТГ стоїть завдання розробки методичних матеріалів, пристосованих до майбутньої професійної діяльності студентів.

Сфера викладання предметів дорожньої галузі англійською мовою недостатньо розроблена у лінгвістичному відношенні, тому розробка відповідних методичних матеріалів та посібників потребує великих спільних зусиль професіонала-дорожника та філолога. Керівники НТГ постійно стикаються з проблемою відбору відповідних термінів, характерних для вузької дорожньої області, виявлення типової для професійної сфери граматики, лексичних колокацій (словосполучень), фразових дієслів та ідіом, аналізу видів мовної діяльності у дорожній сфері, жанрів та реєстрів уст професійного жаргону та сленгу.

У цих умовах підвищується значення якісних навчально-методичних матеріалів, що підтримують вирішення відповідних завдань інтегрованого професійного та мовного навчання.

Планом роботи НТГ передбачено довгострокову співпрацю та розробку методичних рекомендацій, написання наукових праць студентів, публікацію наукових праць у співпраці з керівниками. Продовжується робота зі складання термінів (кейс *terms*) професіонала шляховика. Приклад кейсу *terms* наведено на рисунку 1. Структура складається з наочної інформації про термін, пояснювання англійською мовою, та приклада використання, який обов'язково включає кейсу *structural syllabus*.

Blueprint

Blueprint is the design or drawing that shows the plan for a building or other structure, such as a house.

We got the blueprints today and everything looks perfect. When can we start to build?

Bulldozer

Bulldozer is the a machine with a large shovel attached that helps to dig holes and remove rocks from the ground.

We'll need the bulldozer to dig the foundation.

Рис. 1. Приклад професійно-мовного кейсу *terms*

В роботі НТГ найбільша увага приділяється відбору та навчанню професійної лексики та граматики, що мають найбільшу частотність у дорожній галузі. Накопичені під час роботи НТГ дидактичні матеріали є основою для видання методичних рекомендацій, що містять інформацію про різні аспекти діяльності шляховика (професійні завдання, посадові обов'язки, робота інженера-проектувальника, діяльність на будівельному майданчику, та ін.). При цьому професійний зміст навчання інтегрується з мовним змістом. Студенти системно та інтегровано опановують діяльну та іномовну сторону своєї професії. Наприклад, при час публічного виступу одночасно формуються професійні та іншомовні комунікативні комунікації та письмові уміння.

Таким чином, робота науково-творчого гуртка дозволяє доповнити професійні та мовні компетенції студентів у процесі навчання, підвищити професійний рівень викладачів-керівників, зробити студентське життя більш цікавим та насиченим, формуючи майбутніх професіоналів високого рівня.

Література

1. <https://www.thewhiteapplecompany.com/online-english-lessons-for-groups/live-online-business-english-lessons-for-work/live-online-english-for-construction-course/>
2. <https://newcollegelgroup.com/courses/corporate-training/english-for-construction-professionals/>